

Cal Miralles o Mas Miralles

Rajadell

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plans de Rajadell (Riavall). Miralles. N del terme
Emplaçament
Alçada: Camí antic de Rajadell a Monistrollet i després, camí a Fals
355

Coordenades:

Latitud: 41.73166
Longitud: 1.71724
UTM Est (X): 393319
UTM Nord (Y): 4620778

Classificació

Número de fitxa 08178 - 38
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani Modern
Segle XVII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Rehabilitada recentment
Protecció Legal
Observacions protecció: Catàleg bens protegits 2014 (num. 10 com BCIL) (num. 40 com AEA)
Número inventari Si. IPA
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad: 08177A00200043
Autoria de la fitxa PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-20
Data de registre de la fitxa: dg., 28/06/2020 - 02:00

Descripció

Masia a la que s'adossen les tines, els actuals garatges (que abans havien estat la pallissa) i altres dependències de treball modernes. Abans també hi havia hagut la casa del masover, on ara hi ha l'estable. Tota la casa esta assentada sobre la roca, que fa una mica de balma a la planta baixa.

La casa primitiva tenia el celler més un pis i golfes, amb una estructura de masia basilical. Aquesta fase es pot datar, per diverses llindes, al 1682; tot i que possiblement algunes parts del mas, com ara el celler, siguin anteriors. Posteriorment s'hi va afegir un pis i es va allargar l'ala de llevant. Més recentment (a finals de segle XIX i als anys trenta de segle XX) la masia va viure reformes importants que n'han modificat el perfil. A conseqüència d'això mig cos (just des del punt on parteix el carener de la teulada) ha estat transformat en un edifici modern, amb una galeria, una terrassa per coberta i una torre de planta quadrada al centre, molt visible des de lluny. Només la meitat de llevant, doncs, conserva la tipologia d'una masia tradicional (planta rectangular, coberta a doble vessant), amb alguns elements constructius destacats, com són diverses finestres i portes emmarcades amb carreus molt ben escairats i la entrada principal amb arcada adovellada de mig punt. Actualment totes les façanes estan pintades de ocre.

El celler és una de les parts més interessants de la casa.

Les tines constitueixen un element força espectacular i de grans dimensions. Es tracta d'una construcció de planta rectangular adossada a la casa, amb coberta a doble vessant. Les tines estaven en cambres separades i comunicades per una porta mitgera. De les aproximadament dotze tines que hi havia només en queden quatre, totes cilíndriques. Dues són de grans dimensions. A la part posterior de les tines, adossades a una paret molt alta, es conserven una sèrie de barracons de treball on hi ha les boixes de les tines.

Observacions:

Figura al Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014 (num. 47) com a Cal Miralles. En el catàleg de bens protegits 2014 està fitxada com a BCIL (num. 10, Can Miralles) i com a Area d'Expectativa Arqueològica (num. 40, Cal Miralles).

La foto 3 correspon a 1993 (PEP, Piñero 1993) (Tines a un costat de la casa)

Mas molt antic i de gran valor històric, amb estructures datables del segle XVII en endavant, però que deu tenir ben segur un origen medieval. Es situa prop del Mas del Forn.

L'entorn immediat del mas està enjardinat amb plantes, heura, etc . Hi ha zones de treball (pallisses, garatges, etc). El camí que passa per davant la casa és l'antic que anava cap a Fals. Al costat de l'antiga pallissa hi havia una barraca on es donava acollida als pobres, que avui no es conserva. Hi ha tres inscripcions gravades amb l'any 1682 en portes i finestres conservades a les parets de llevant de la casa.

El Dr. Rafat va fer un estudi històric i genealògic de la família i el mas a partir de la documentació medieval i moderna que conserven els propietaris.

Com a elements destacats es conserven dues premses (una del 1882 i l'altra més moderna), plats de ceràmica catalana decorada en blau i una taula de noguer de més de 3 metres de llarg, d'una sola peça, amb la següent inscripció en un capçal: FRANco MYRALLAS AN Y 1863 . Així mateix, és molt interessant l'enrajolat d'una sala, en forma de dues sanefes diferents.

Tot el conjunt està dedicat a usos residencials i productius.

A l'entorn i a l'entrada de la casa hi ha un pou, una mola, una premsa de gabia, una guardabarrera, una gran base de mola, una pica i una placa de pedra amb la inscripció "Camino vedado E_ _ _"

Història

Aquest era un dels masos antics (juntament amb el mas Puig i el de Torregassa, avui desaparegut) del sector de les Planes o Vall de Rajadell que, des del segle XIII, es coneixia amb el nom de Riavall. El primer nom de Cal Miralles és El Soler de Riavall. Es situava al nord de la Riera de Rajadell, mentre que el Puig de Riavall es situava a l'altra riba.. Durant els anys de la crisi del segle XIV va quedar abandonat. L'any 1406 el propietari, Francesc Jaffa, ciutadà de Manresa, arrenda el mas a l'abadessa de Santa Llúcia del Mas Forn, per 6 anys. A canvi aquesta li pagarà cada any 2 quarteres d'ordi, 1 d'espelta, 16 sous en diners i un parell de gallines.

El mas es documenta l'any 1557 juntament amb el seu propietari Francesc Miralles. És la primera vegada que s'esmenta el cognom Miralles, tot i que era present a les parròquies de Monistrol i Fals. Al 1568 es cita Francesc Miralles casat amb Joana, filla del Mas Puig. La política d'emparentar els fills d'ambdós masos de Riavall es va anar seguint al llarg dels anys: l'actual cap de família encara es diu Puig Miralles. Francesc Miralles fa testament l'any 1572 i consta com a propietari del dit mas. En morir Francesc Miralles es feu un inventari dels seus béns que s'ha conservat. La seva vídua, Joana, i el seu fill gran, Lluís, de només 14 anys, cedeixen un tros, el Pla de Dalt, a un parcer, Jaume Baralla. El 1577 Joana es casa amb Domènec Martí. Tant Baralla com Martí formen part de l'allau d'immigrants occitans del segle XVI. L'any 1586 hi vivien 4 persones i l'any 1599 nou estadants.

La casa va ser objecte d'una important reforma i ampliació al segle XVII (tenim gravada la data de 1682 en tres llandes diferents). L'inventari del testament esmentat (1572) també demostra que 100 anys abans Francesc Miralles havia rehabilitat el mas.

Segons notícies orals, el mas va ser incendiat com altres de la zona a resultes d'una guerra carlina. Durant el segle XIX can Miralles va ser un dels masos importants del terme, beneficiat de l'apogeu de la vinya. Era el propietari de moltes cases de pagès de la contrada. Estructuralment, la casa fou reformada a finals del XIX o principis del XX. Ja més recentment, bona part de la producció de vi es venia a les bodegues Roqueta de Manresa.

Durant la Guerra Civil, dues dones van estar empresonades pel Comitè Revolucionari al castell de Rajadell. Eren dues propietàries, una era la de can Miralles. Van estar confinades al lloc que es coneix com a la presó de dones, al costat de la sala d'armes.

Bibliografia

- RAFAT, Francesc (1982). Demografia de Rajadell al segle XVI. A Miscel·lània d'Estudis bagencs, num. 2. Manresa. pp 123-134.
- RAFAT, Francesc (1991). Festa de Sant Sebastià
- RAFAT, F (1984)
- RAFAT, F (1987)
- RAFAT (1993). Masos, safrà, occitans i pesta negra. Estudis d'història de la Catalunya Central. Monogràfics, 11. Centre d'Estudis del Bages. Manresa

